

Edward Górecki

"Kulturowe wzory życia na Zaolziu a
asymilacja : studium socjologiczne",
Halina Rusek, Katowice 1997 :
[recenzja]

Wrocławski Przegląd Teologiczny 7/1, 211-212

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Autor poświęca swoją uwagę poszczególnym aspektom stałej formacji w oparciu o wspomnianą adhortację i wydane po niej (r. 1994) Dyrektorium o posłudze i życiu kapłanów. Najpierw przytacza racje wymogu stałej formacji, podaje jej cztery harmonijnie ze sobą łączące się wymiary: ludzki, duchowy, intelektualny i pastoralny (§ 7). Akcentuje, że stała formacja dotyczy wszystkich księży, chociaż jej realizacja wymaga uwzględnienia różnic wieku, rodzaju i okoliczności kapłańskiego posługiwania (§ 8). Przy omawianiu odpowiedzialności za stałą formację, mimo że rozkłada się ona na różne podmioty, na pierwszym miejscu wymienia miejscowy Kościół diecezjalny i samych księży. Nie zapomina też o naturalnych rodzinach księży, na co dokumenty wskazują (§ 9). Za słuszne należy uznać akcentowanie spotkań biskupa z księżmi i samych księży oraz wyjątkowego wprost znaczenia kierownictwa duchowego w procesie formacji (§ 10). Pod koniec trzeciego rozdziału, w którym zostały omówione różne aspekty formacji aktualne w wymiarze Kościoła powszechnego, Autor umieścił wykaz dokumentów na temat formacji kapłanów przydatny dla zainteresowanych osób, zwłaszcza kapłanów.

Rozdział czwarty zawiera opis stałej formacji księży na Słowacji. W tej kwestii omawia osiągnięcia w różnych diecezjach od chwili, gdy otrzymały one własnych biskupów.

Nie można nie wyrazić uznania dla Autora pracy, który systematycznie zebrał i ocenił dokumenty, należycie przeanalizował i wy dobył z nich to najistotniejsze dla ukazania niezbędności i kształtu stałej formacji kapłanów. Odpowiedział w ten sposób na zapotrzebowanie czytelników, wypełniając swym dziełem lukę nie tylko w literaturze słowackiej.

Książka odznacza się przejrzystością. Została napisana językiem zrozumiałym także dla niefachowca. Czyta się ją z zacięciem. Staranne i estetyczne wydanie jej dodatkową zaletą. Zawiera streszczenie w języku niemieckim.

ks. Edward Górecki

Halina Rusek, *Kulturowe wzory życia na Zaolziu a asymilacja. Studium socjologiczne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 1997, ss. 167.

Temat pracy akcentujący kulturowe wzory życia polskiej mniejszości na Zaolziu (należącego do Republiki Czeskiej), przynajmniej częściowo zdaje się obiecywać, że w przedłożonym studium zostaną także poruszone sprawy postawy religijnej badanych osób. Trudno bowiem zupełnie oddzielić jedno od drugich, zwłaszcza jeżeli ma się na uwadze słowa Jana Pawła II o wierze, która staje się kulturą. Kultur bowiem rozumiana jako utrwalony sposób akceptowania wartości, narzędzie stawania się bardziej człowiekiem, inspiracja do budowania bardziej sprawiedliwego i bardziej braterskiego świata, już w swojej strukturze zawiera i postuluje albo przynajmniej jest otwarta na przejaw czy motywację religijną. Jednak tego aspektu postaw osób Autorka nie uwzględniła swoimi badaniami z przyjętych przez nią racji (s. 26).

Wyniki swoich badań p. Rusek zawarła w pięciu rozdziałach, poprzedzając je dwoma rozdziałami o charakterze wprowadzającym. W pierwszym rozdziale, poświęconym społeczno – kulturowym uwarunkowaniom procesów asymilacyjnych na Zaolziu, zostały przedstawione: obrona tożsamości polskiej ludności zwłaszcza autochtonicznej na nim zamiesz-

kalej oraz jej sukcesy i porażki spowodowane naturalnymi czynnikami oraz naciskami zewnętrznymi w różnych okresach omawianego 75-lecia. W drugim rozdziale Autorka omawia problematykę i warsztat badawczy. W rozdziale trzecim zostały opisane wzory życia rodzinnego, towarzyskiego i sąsiedzkiego w rodzinach zaolziańskich, stwierdzone w przeprowadzonych badaniach. Przedstawienie tej problematyki w pięciu punktach daje czytelnikowi okazję do interesującej lektury. Szkoda, że tutaj i w kwestionariuszu nie znalazło się miejsce na wzmiankę o życiu religijnym. Rozdziały IV i V referują kolejno wyniki badań i ich interpretację w dziedzinie używania języka polskiego czy czeskiego, wiedzy o przeszłości własnej rodziny i regionu oraz zainteresowania życiem Polski i Republiki Czeskiej w relacji do procesów asymilacyjnych, osobistego stosunku Zaolzian do Polaków i Czechów oraz zagadnienia stereotypowych określeń o Polakach i Czechach, nazywanych tu stereotypami etnicznymi. Rozdział szósty zawiera podsumowanie wyników badań nad asymilacją polskiej ludności Zaolzia. Rozdział siódmy jest próbą określenia rodzaju tożsamości etniczno – kulturalnej Zaolzian. Zwraca Autorka uwagę na jej dwuwymiarowość z racji jakiegoś międzyetnicznego współżycia ludzi. Porównuje ją ze społecznościami innych pograniczy.

W pracy umieszczono 44 tabele statystyczne, bardzo pieczołowicie wykonane. Został załączony kwestionariusz wywiadu socjologicznego. Imponująco prezentuje się wykaz pozycji bibliograficznych w liczbie 170. Zamieszczono streszczenie w języku niemieckim i angielskim.

Omawiana praca jest owocem żmudnej pracy badawczej i wielu refleksji nad przeprowadzonymi analizami. Z jednej strony dostarcza sporej wiedzy o Zaolziu, tak mało znanego w Polsce, z drugiej – przybliża czytelnikowi aktualną złożoność autochtonicznego pogranicza. Dla polskiej ludności Zaolzia, zwłaszcza jej przywódczej inteligencji, winna stanowić podstawę do odpowiednich działań dla pogłębienia własnej tożsamości językowo – kulturalnej, narodowościowej. Uwzględnienie w dalszych badaniach dziedziny przekonań religijnych, świadomie pominiętej przez Autorkę prawdopodobnie nie tylko z powodu „nieznaczego stymulowania przez nie stosunków narodowościowych” (s. 26), lecz również większej złożoności analizy przeprowadzonych badań, będzie z pewnością wzbogaceniem dotychczasowych badań. Te winny być prowadzone przy użyciu metody wypracowanej przez socjologię religii, uwzględniającej specyfikę przeżycia i postawy religijnej.

Recenzowana publikacja jest wielkim osiągnięciem Autorki, ukazującym jej kompetencję, jest także osiągnięciem dla Zaolzia.

ks. Edward Górecki

A. Marcol (red.), *Etyczne aspekty diagnostyki genetycznej. Ethische Aspekte der genetischen Diagnostik*, Wydział Teologiczny Uniwersytetu Opolskiego, Opole 1998, ss. 249

Technologie genetyczne należą dziś z pewnością do wielkich naukowych wyzwania ludzkości. Z preimplantacyjną diagnostyką genetyczną otwierają się nowe, wręcz nieoczekiwane możliwości i szeroki zakres diagnostyki genetycznej. Już w tej chwili mówi się o „medycynie preimplantacyjnej” jako perspektywie przyszłości. Stąd nic dziwnego, że